

G

De Directie
Verkiezingen

G.1. Inleiding

- De Directie Verkiezingen waakt over de uitvoering van de wetgeving en de reglementering betreffende de Europese, de nationale en de gewestelijke verkiezingen. Sinds de Lambertmontakkoorden van 2001 behoren de wetgeving, de reglementering en de organisatie van de provincie- en gemeenteraadsverkiezing in zijn geheel tot de bevoegdheden van de drie Gewesten (deze verkiezingen zijn gepland op 8 oktober 2006).
- Na de organisatie van de verkiezingen voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat op 18 mei 2003, diende de Dienst Verkiezingen in 2004 de verkiezingen voor het Europees Parlement en de Raden op 13 juni 2004 in goede banen te leiden.
- Bij de voorbereiding en het waken over het goede verloop van de verkiezingen moeten er twee grote delen worden onderscheiden: enerzijds, de voorbereiding en de organisatie van de verkiezingen en, anderzijds, de verzameling van de resultaten tijdens de zogenaamde “verkiezingsnacht”. Deze benaming vloeit voort uit het feit dat we slechts tegen de avond en in de loop van de nacht een goed overzicht van de resultaten verkrijgen. Hierna volgt nog de officiële inzameling van de verkiezingsresultaten voor de lijsten en kandidaten met de verdeling van de zetels en de aanwijzing van de gekozenen en opvolgers.
- De FOD Binnenlandse Zaken is eerst en vooral verantwoordelijk voor de voorbereiding en het verloop van de verkiezingen en moet hiervoor een hele reeks administratieve acties ondernemen. De kieswetten moeten in uitvoering worden gebracht door de reglementering, de instructies en de formulieren, die in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt worden. De reglementering heeft betrekking op de voorwaarden om te mogen kiezen en zich kandidaat te stellen, de maximale bedragen voor de verkiezingsuitgaven, de procedure in geval van beroep voor de Raad van State, de samenstelling van de kiesbureaus (voorzitter, aantal bijzitters, ...), de procedure van traditionele of geautomatiseerde stemming, de presentiegelden voor de leden van de kiesbureaus, het stemmaterieel in de kiesbureaus, de zetelverdeling en de aanwijzing van de gekozenen, enz. Alle formulieren moeten ook voorbereid worden, er moet contact worden opgenomen met de provincies, de gemeenten en de hoofdkiesbureaus (collegehoofdbureaus, kieskringhoofdbureaus en kantonhoofdbureaus) en alle instructies betreffende deze kiesreglementering moeten naar hen opgestuurd worden per rondschrijven met een CD-rom Verkiezingen.

In de gemeenten waar de elektronische stemming georganiseerd wordt, moeten eveneens specifieke taken uitgevoerd worden: de informaticasystemen controleren, de in de stembureaus gebruikte software uitwerken, de schermmodellen met de kandidatenlijsten realiseren, de diskettes en de magneetkaarten voor de stembureaus voorbereiden, deze aan de voorzitters afleveren, enz.

- Eenmaal de verkiezingen achter de rug, start de tweede opdracht van Binnenlandse Zaken, namelijk de organisatie van de “verkiezingsnacht”. De “verkiezingsnacht” werd in het leven geroepen om de media en de bevolking de mogelijkheid te bieden de evolutie van de stemopneming te volgen en onmiddellijk een overzicht van de gedeeltelijke en volledige officieuze resultaten te hebben. Wanneer nadien de processen-verbaal van de verschillende hoofdbureaus met de bevestiging van de resultaten van de verkiezingen ontvangen worden, moet er na controle nog de officiële bekendmaking geschieden onder boekvorm, op CD-rom en op de website verkiezingen. Voor de 1ste maal tijdens de “verkiezingsnacht” waren de kantonhoofdbureaus wettelijk verplicht de officieuze en officiële resultaten via digitale weg mee te delen aan onze FOD in plaats van per fax of telefoon. Op die manier proberen we zeer snel volledige resultaten te verkrijgen en het risico op fouten te verkleinen. In geval van problemen was het natuurlijk altijd mogelijk om de resultaten op traditionele wijze op te sturen. Daarom behielden wij ambtenarenteams voor de manuele verzameling van de resultaten. We voorzagen 4 teams voor het Europees Parlement, 3 voor het Vlaams Gewest, 2 voor het Waals Gewest en 2 voor de geautomatiseerde kantons. Daarnaast was een grote equipe van circa 40 personen belast met de digitale verzameling. Samen werden 120 à 150 personen ingezet, enkel voor de verzameling van de resultaten tijdens de “verkiezingsnacht”. Bij de inzameling van deze resultaten werd de nodige medewerking verleend door de bevoegde diensten van de 3 Gewesten.
- Bovendien is er onze website (www.verkiezingen.fgov.be en www.verkiezingen2004.belgium.be) voor de resultaten. Naast alle administratieve informatie, formulieren e.d., vindt de burger er nu ook alle resultaten. Om de gegevens nog leesbaarder te maken werden eveneens grafieken en meer gedetailleerde raadplegingen voorzien. Tijdens de “verkiezingsnacht” werd deze site permanent bijgewerkt naarmate de resultaten binnenliepen.
- De sensibilisatie van de kieskantons om de tussentijdse en volledige resultaten op digitale wijze door te sturen en de verspreiding van de resultaten op de website vormen

tevens een Quick Win, verbonden aan de moderniseringsprojecten (MPM) van onze FOD. De kiezer kreeg eveneens de mogelijkheid om een simulatie (met echte lijsten en namen van kandidaten) te maken van de elektronische stemming in de stembureaus. De modellen van stembiljetten voor de Europese en regionale verkiezingen waren ook op de website te vinden.

G.2. Nieuwigheden bij de verkiezingen in 2004

- De voornaamste wijzigingen die werden doorgevoerd met betrekking tot de verkiezingen van het Europees Parlement en de Raden op 13 juni 2004, ten opzichte van de vorige verkiezingen van 13 juni 1999, waren de volgende:
 - Verdeling van de 24 (i.p.v. 25) Belgische zetels voor het Europees Parlement over het Nederlands kiescollege (14), Frans kiescollege (9 - voorheen 10) en Duitstalig kiescollege (1);
 - Aanpassing van het aantal opvolgers volgens de regel: de helft van het aantal te verkiezen leden + 1 en minimaal 6 opvolgers;
 - De invoering van provinciale kieskringen voor de verkiezing van de Vlaamse Raad (niet voor de verkiezing van de Waalse Gewestraad);
 - De herinvoering van aparte opvolgers voor de Raadsverkiezingen volgens de regel: het aantal opvolgers moet gelijk zijn aan het aantal voorgedragen effectieve kandidaten in een kieskring, doch met een absoluut maximum van 16 opvolgers en met een absoluut minimum van 4 opvolgers;
 - De introductie van een kiesdrempel van 5%: enkel de lijsten die minstens 5 % van het algemeen totaal van de geldig uitgebrachte stemmen in de kieskring behalen, mogen deelnemen aan de zetelverdeling op het niveau van de kieskring;
 - De pariteit van 50% mannen en 50% vrouwen op de lijsten voor kandidaten en opvolgers;
 - De verlaging van de leeftijd om kandidaat te zijn voor de Raadsverkiezingen van 21 naar 18 jaar;
 - De wettelijke verplichting om de digitale doorzending van de verkiezingsresultaten te doen door de kantonhoofdbureaus;
 - De aanpassingen aan de wetgevingen inzake de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven door politieke partijen en kandidaten bij deze verkiezingen.

G.3. Reglementering, onderrichtingen en formulieren en verspreiding van de resultaten

- Voor de uitvoering van de verschillende kieswetten bij de verkiezingen in 2004 dienden talrijke uitvoeringsbesluiten en onderrichtingen te worden genomen. Er wordt verwezen naar bijlage 11 voor een gedetailleerde opsomming;
- Ten behoeve van de burgers, de media, de politieke partijen, de kandidaten en andere belanghebbenden is eveneens onze website (www.verkiezingen.fgov.be) uitgebouwd. Er wordt verwezen naar bijlage 12 voor de inhoudsopgave van deze website. Zoals reeds vermeld, is in samenwerking met het federaal portaal (www.verkiezingen2004.belgium.be) tevens een website opgericht waar de burgers, de media, de politieke partijen en kandidaten de gedeeltelijke en volledige officieuze uitslagen en vervolgens de officiële verkiezingsresultaten voor de lijsten en de kandidaten permanent en on line konden raadplegen, alsook de zetelverdeling en de aanwijzing van de gekozenen en opvolgers per kieskring, per kiescollege en per gewest. Bovendien zijn in het kader van het Moderniseringsproject Verkiezingen de volgende snelle verbeteringen ("Quick Wins") gerealiseerd:
 - 1) Mogelijkheid uitgewerkt voor de kiezer om het geautomatiseerd stemmen per kieskring via internet uit te proberen en te oefenen (federaal portaal). Alle stembiljetten met lijsten en kandidaten per kieskring zijn ook geplaatst op het federaal portaal.
 - 2) Sensibilisering van de kantonvoorzitters om resultaten on line door te sturen. Alle 208 kantons in België hebben in 2004 hun resultaten digitaal doorgestuurd naar FOD BIZA;
- Tenslotte is er ook een algemene verkiezingsnota gestuurd naar alle kieshoofdbureaus, alle gemeenten en alle provinciebesturen met de belangrijkste bepalingen voor de verkiezingen in 2004, tezamen met CD-ROM Verkiezingen waarop alle toepasselijke gecoördineerde kieswetten, alle onderrichtingen, alle formulieren, de volledige verkiezingsagenda en alle uitslagen van de vorige verkiezingen in 1999 waren opgenomen.

G.4. Vooruitzichten voor 2005

- Uitvoeringsfase van de MPM Verkiezingen door middel van 3 projecten:
 - 1) Opzetten van een adequate structuur voor de verkiezingen (permanente cel).
 - 2) Optimaliseren van de concrete voorbereiding van de verkiezingen.
 - 3) Optimaliseren van de controle van de digitale inzameling van de verkiezingsuitslagen;
- Meewerken aan de uitvoering van belangrijke verkiezingsdossiers, die prioritair worden gesteld door het Regeringsbeleid, zoals de opschaling van de geautomatiseerde stem-apparatuur uit 1994 en de vereenvoudiging van het stemrecht van de Belgen in het buitenland;
- Kalender van de volgende verkiezingen:
 - 1) oktober 2006: provincie- en gemeenteraadsverkiezingen.
N.B. De organisatie hiervan is volledig in handen van de 3 Gewesten;
 - 2) juni 2007: federale Parlementsverkiezingen.
N.B. Vroegtijdige verkiezingen van Kamer en Senaat binnen 40 dagen zijn steeds mogelijk;
 - 3) juni 2009: verkiezingen van het Europese Parlement en de Raden.

